This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

2044 103 166 500

GOCKINGA

Uitlevering Van Misdadigers

1881

247
7.2

247
7.2

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

146

247
7.2

UITLEVERING VAN MISDADIGERS:

Een drietal punten.

247
1, 2

UITLEVERING VAN MISDADIGERS:

Een drietal punten.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE

RIJKS-UNIVERSITEIT TE GRONINGEN,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

D^R. H. E. MOLTZER,

gewoon Hoogleeraar in de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte,

TEGEN DE BEDENKINGEN DER FACULTEIT TE VERDEDIGEN,

op Woensdag den 9 Maart 1881, des namiddags te 2 uur,

DOOR

JAN AREND GODERT GOCKINGA,

GEBOREN TE WINSCHOTEN.

GRONINGEN. – J. H. SMIT. – 1881.

AAN MIJNE OUDERS.

INHOUD.

bladz.

Inleiding . . . . . 1.

§ 1. Beperking der uitlevering met betrekking tot de personen . . . . . 10.

§ 2. Beperking der uitlevering wat de misdrijven betreft . . . . . 19.

§ 3. Regeling van de wijze en voorwaarden waarop wordt uitgeleverd . . . . . 36.

INLEIDING.

De steeds nauwer wordende aanraking tusschen de volken als gevolg van de uitbreiding van handel en verkeer heeft langzamerhand de overtuiging doen veld winnen, dat zij allen belang hebben bij eene wederzijdsche erkenning en waardeering; dat het niet aangaat zich te houden alsof buiten het grondgebied van den staat geen regel of verband de menschelijke maatschappij verder samenhield. Deze beschouwing leidde langzamerhand tot de vorming en ontwikkeling van een volkenrecht, een *ius inter gentes.*

Indien het nu waar is dat de staat in de eerste plaats ten doel heeft de handhaving van het recht, dan is eene der voornaamste vragen waartoe de nieuwe beschouwing aanleiding geeft deze: of de staten wederkeerig verplicht zijn elkander in die handhaving bij te staan. Men kan bij de beantwoording dier vraag van zeer verschillend standpunt uitgaan. Men kan van meening zijn dat voor iederen staat slechts eene eigen rechtsorde bestaat, 't zij men daaronder verstaat eene rechtsorde die de leden van het staatsverband, en deze alléen, bindt waar zij zich ook bevinden; 't zij eene die allen wie ook omvat die op het grondgebied van den staat aanwezig zijn, *maar niemand daar buiten.* Het eerste is het Middeneeuwsch beginsel van de persoonlijkheid van het strafrecht, reeds lang als onhoudbaar verlaten, en geheel verdrongen door de leer der territorialiteit. Van dit laatste standpunt moet men de vraag ontkennend beantwoorden. Bij zulk eene

eenzijdige opvatting van de natuur van het recht kan alleen self-help bij de handhaving den regel uitmaken, en slechts de comitas nationum aanleiding zijn tot eene medewerking, die uit den aard der zaak stelselloos blijft.

Maar men kan ook een ruimer begrip hebben van den aard van het recht, en van oordeel zijn dat eene krenking van dat recht waar ook gepleegd, overal haar' invloed doet gevoelen. Van deze beschouwing uitgaande moet men er toe komen de taak van den staat ruimer optevatten, en het herstel der rechtsorde in het belang achten niet van éénen staat, maar van de geheele menschheid. Bij deze opvatting is wederkeerige steun eene zedelijke verplichting.

De Groot, de „vader van het volkenrecht," stelt als algemeenen regel dat de overheden zich op twee wijzen medeplichtig kunnen maken aan de rechtsschending: door het ongestraft laten van de daad, en het beschermen van den van elders gevluchten bedrijver. Daar de staat den anderen niet gewapend op zijn gebied kan toelaten, kan hij zich in het laatste geval niet anders van den blaam der medeplichtigheid ontslaan, dan door den vluchteling òf zelf te straffen òf hem overteleveren in de macht van den anderen.

Maar hij was daarin zijn' tijd vooruit. Nog tegenwoordig huldigen de positieve wetgevingen der beschaafde Staten (ook ons reeds door de Tweede Kamer aangenomen ontwerp Strafwetboek) in naam het beginsel van absolute territorialiteit der strafwet, en geven hiermede te kennen, dat zij zich in het algemeen niet storen aan hetgeen buiten het grondgebied van den staat is geschied.

Toch strekken alle hare werking ook uit tot buitenslands gepleegde misdrijven, de eene meer de andere minder. Sommige zeggen uitdrukkelijk dat geene vervolging voor buitenslands gepleegde misdrijven is toegelaten *behalve in zekere gevallen;* andere breiden de bevoegdheid des straf-

rechters uit tot bepaalde buitenslands gepleegde misdrijven. [1]) Altijd ligt de grond van deze uitbreiding der rechterlijke bevoegdheid in eene betrekking, waarin de persoon die het misdrijf heeft gepleegd, staat of door zijne daad komt te staan, tot het land dat die daad onder zijne jurisdictie brengt.

Eene uitzondering maakt echter het strafwetboek van het koninkrijk Saksen van 1838[2], dat den Saksischen rechter bevoegd verklaart, op bevel van den Minister van Justitie ook kennis te nemen van misdrijven, *door den vreemdeling buitenslands tegen een vreemdeling gepleegd.* De zoover uitgebreide competentie des rechters is de meest volkomen erkenning van het beginsel dat het misdrijf het recht, niet van den staat alléen, maar van de geheele maatschappij aantast. Zoo staat dit Wetboek het naast bij de ruime opvatting van DE GROOT over de natuur van het recht.

De uitlevering van den misdadiger is een ander uitvloeisel van dit beginsel. De staat stelt den in zijn gebied gevonden misdadiger in de macht van een' anderen. Nooit toch zal hij gedoogen dat de andere zelf den persoon op zijn gebied opspoort of achterhaalt. Het is in strijd met het begrip van souvereiniteit van den staat binnen zijne eigene grenzen. Vandaar dat niet alleen toestemming maar ook feitelijke medewerking van den aangezochten Staat een onmisbaar vereischte is.

Zoolang de staat zich alleen aantrekt wat binnen eigen grenzen plaats heeft, alleen het misdrijf op eigen grondgebied gepleegd als storing van het recht beschouwt, zal

---

[1]) Practisch verschil is hier zeker niet; alleen doen de eerste het beginsel der territorialiteit scherper uitkomen.

[2]) De herziening van dit wetboek van 1855 heeft hieraan nog eenige uitbreiding gegeven, door het bevel van den minister in bepaalde gevallen onnoodig te verklaren.

hij doof zijn voor het verzoek om overgave van iemand die in zijne oogen niet heeft misdreven. De staten moeten eerst over en weder doordrongen zijn van het groote voordeel voor allen dat het misdrijf niet ongestraft blijve, en zooveel mogelijk voor zijn' meest compententen rechter worde gebracht. Uitlevering is dan het noodzakelijk complement der straforganisatie. Als zoodanig is zij een product van den nieuweren tijd. Onze eeuw is bezig haar naar vaste beginselen te regelen, m. a. w. door onderlinge overeenstemming der volken haar tot een systeem optebouwen.

Niet alleen de hedendaagsche beschouwing over den aard eener rechtskrenking, ook de verbreking van het politiek isolement der volken, een minder bekrompen begrip van de souvereiniteitsrechten van het hoofd van den staat, hebben medegewerkt tot het ontstaan van zulk een stelsel. De verbetering van de middelen van gemeenschap, die de praktische noodzakelijkheid der uitlevering in het oog deed springen, heeft het hare er toe bijgedragen om de uitbreiding van het stelsel te bevorderen.

Ten allen tijde zijn er personen uitgeleverd. Men sla op bij DE GROOT (II c 21 § 4) de voorbeelden, uit de geschiedenis van bijna al de volken der oudheid samengelezen. Al dadelijk treft het, dat het geheel op zich-zelf staande gevallen zijn. Zij die de overgave van vluchtelingen vroegen, handelden niet naar vooraf vastgestelde regelen; noch had de aangezochte staat zich verbonden in vooraf vastgestelde gevallen de nog onbepaalde personen, die in zulk geval zouden verkeeren, in de macht van den ander' te zullen stellen. [1])

[1]) Het naast aan ons modern begrip van uitlevering komt het geval, dat de Atheners door een' herant lieten uitroepen, dat al wie PHILIPPUS VAN MACEDONIE hinderlagen legde en naar Athene vluchtte, zou worden uitgeleverd. Maar ook hier bestaat geene verplichting tegenover PHILIPPUS; het souvereine volk der Atheners bedreigt ieder zijner leden met het gevaar der uitlevering, waarschijnlijk alleen om PHILIPPUS' gunst te koopen.

Dikwijls was een persoonlijke wrok tegen den gevluchte de drijfveer voor het verzoek; nog vaker behoefte aan wraak op gevluchte deelgenooten van staatkundige woelingen en omkeeringen; zooals bij de vraag om uitlevering van de rechters van Karel I, door Engeland aan onze Staten-Generaal gedaan in 1662. BILLOT (Traité de l'extradition) drukt het kort aldus uit: „Nous n'y (dans les faits de cette nature) voyons poindre aucun des éléments dont la réunion devra plus tard former une science."

Het is niet doenlijk in de geschiedenis een bepaald aanvangspunt aantewijzen voor de wording van het tegenwoordig stelsel van uitlevering, dat langzamerhand onder de beschaafde staten zijne voltooiing nader komt. Evenals bij het doorbreken van elk nieuw begrip, vinden wij ook hier eeuwen lang naast de duidelijke bewijzen eener ruimere opvatting van het recht, de teekenen zoo niet van teruggang naar, dan toch van vasthoudendheid aan de vroegere bekrompen denkbeelden. Terwijl wij reeds in de 13e eeuw vinden gewag gemaakt van tractaten tusschen de Italiaansche steden tot wederkeerige uitlevering van toekomstige overtreders hunner wetten, wordt nog in de 18e eeuw openlijk in Frankrijk gezegd, dat eene uitlevering van een' in Frankrijk gevluchten misdadiger zou zijn eene schending van de souvereiniteit des Konings.

Zoo vinden we nog herhaaldelijk uitlevering om persoonlijke redenen.

In het algemeen kan men echter zeggen dat uitlevering voor misdrijven tegen het gewone recht in de 18e eeuw haren oorsprong heeft.

In de oudheid vinden wij dat zij die in tempels of andere heilige plaatsen waren gevlucht, geacht werden zich gesteld te hebben onder de bescherming der Godheid, en daarom niet daar mochten worden vervolgd en gevat. Zoo lezen wij van PAUSANIAS die door de Ephoren vervolgd,

in den tempel van de godin Athene te Sparta vluchtte en daar den hongerdood stierf. Later wordt het zoogenaamd asylrecht een politiek recht, een recht van den souverein om den op zijn gebied gevluchte bescherming te verleenen; en was het nog langen tijd een betwist punt in het Volkenrecht of de woningen der gezanten schuilplaatsen waren op denzelfden voet als het grondgebied hunner souvereinen. Als zoodanig politiek recht heeft het de ontwikkeling van het beginsel van uitlevering eeuwen tegengehouden.

De tijd is gekomen dat geen beschaafde staat meer onvoorwaardelijk het asyl verleent. Zij die het langst hebben vastgehouden aan het oude denkbeeld, het recht tot verleenen van „gastvrijheid", Engeland en Amerika, hebben deels zwichtend voor de harde kritiek van het buitenland, deels uit beter inzicht van hun eigen belang, zich meer en meer aangesloten bij de vereeniging der andere staten. Zij sluiten nu tractaten van uitlevering op denzelfden voet waarop de staten van het vasteland van Europa met elkaar verbonden zijn.

Wel zijn de beginselen nog voor ontwikkeling vatbaar, maar hoe langer hoe meer komt men tot overeenstemming over de grondslagen waarop het gebouw der uitlevering moet rusten. Met grond kan men dus nu spreken van een *uitleveringsrecht*, als dat onderdeel der rechtswetenschap dat zich bezighoudt met de vraag, hoe moet worden geregeld de bijstand door de staten wederkeerig aan elkaar te verleenen bij de opsporing en vervolging van gevlnchte misdadigers.

Stelt men zich op het ruimer standpunt dat het misdrijf allen raakt, dan staan twee wegen open om tot bestraffing te geraken van het buitenslands gepleegd misdrijf. De

eerste is de uitbreiding der heerschappij van de strafwet buiten het territoir van den staat; de tweede uitlevering.

Beschouwen wij eerst beide stelsels afzonderlijk.

De uitbreiding der heerschappij van de strafwet in den ruimsten zin is de competentverklaring van den rechter des lands voor elk misdrijf dat ter zijner kennis komt. Daar niemand wordt uitgeleverd zou dit ten gevolge hebben dat de rechter vóor zich kreeg allen die, waar ook misdreven hebbende, in zijn land waren *gevonden*. Aan den anderen kant kan de misdadiger, die het land waar hij heeft misdreven zonder straf is ontkomen, door den rechter die in het buitenland zetelt worden gevonnisd.

Het eerste voordeel van de uiterste consequentie van dit stelsel is dat ieder misdadiger eenen rechter vindt die door de wet bevoegd is verklaard zijne daad te beoordeelen. Een tweede voordeel: dat men niets heeft te maken met andere staten. Maar reeds dadelijk springen de nadeelen in het oog. Hoe zal men de elders gepleegde daad bewijzen? Meer nog: hoe zal hij die is aangeklaagd van een elders gepleegd misdrijf, onschuld of verzachtende omstandigheden bewijzen? Maakt de daad niet den grootsten indruk op de plaats waar zij is gepleegd?

Kunnen deze nadeelen verholpen worden door een ander uiterst middel: absolute territorialiteit der strafwet met eene algemeene plicht tot uitlevering tusschen alle staten wederkeerig? Wij vinden hier eveneens twee voordeelen. Ook hier het voordeel dat ieder bedrijf, in de wet van eenig land als misdrijf aangemerkt, zijnen rechter zou vinden. Het andere groote voordeel echter, waardoor het eerste stelsel verre achter zou staan bij het tweede, is dat zóo elk misdrijf zou komen voor zijnen natuurlijken rechter, den rechter van de plaats waar het feit is bedreven.

Maar er zijn gevallen waarin overwegende redenen eene uitlevering onraadzaam doen zijn. Terwijl alle staten mis-

dadigers uitleveren, heeft geen staat het stelsel in zijne uiterste consequentien doorgevoerd, maar is het door allen meer of minder beperkt, en gecombineerd met eene uitbreiding van de heerschappij der strafwet. De aangenomen modificaties hebben betrekking op de *personen* der wetsovertreders, op de *misdrijven* waarvoor, en de wijze waarop die uitlevering kan plaats hebben.

1. Beperking der uitlevering wat de personen betreft. Op enkelen na, leveren alle staten om verschillende redenen hunne onderdanen niet uit. Deze uitzondering staat in nauw verband met de uitbreiding van de heerschappij der strafwet. Zonder die uitbreiding toch zou de onderdaan die na elders een misdrijf gepleegd te hebben in het vaderland terugkeerde, ongestraft blijven. Die staten die hunne onderdanen wel willen uitleveren, [1]) doen het dan ook niet omdat dezelfde redenen voor niet-uitlevering bij hen niet wegen, maar omdat zij als beginsel [2]) aangenomen hebben de beperking van de werking der strafwet tot het territoir.

2. Wat de misdrijven aangaat, men is er langzamerhand toe gekomen niet uitteleveren voor de zoogenaamde staatkundige misdrijven, daden die niet de menschheid in haar geheel, maar slechts het bestaan en de organisatie van een' enkelen staat raken; ook wordt niet uitgeleverd voor die misdrijven waarbij, om hun gering intellectueel nadeel, het voordeel der bestraffing niet zou opwegen tegen de bezwaren en kosten aan eene uitlevering verbonden.

---

[1]) In de praktijk worden de gevolgen van deze bereidvaardigheid in beginsel weder tot nul gereduceerd, omdat de staten in kwestie in de tractaten de voorwaarde der reciprociteit opnemen.

[2]) Niet geheel. De Engelsche rechter bv. is bevoegd kennis te nemen van het misdrijf van murder manslaughter, en being accesso ry before the faet to either, buiten Engeland begaan.

Het misdrijf van desertie begint men meer te rekenen tot die waarvoor niet kan worden uitgeleverd, omdat het den staat waartegen het is gepleegd, alléen raakt.

3. Eindelijk is het niet onverschillig op welke wijze de uitlevering plaats heeft. De aangezochte staat wil waarborgen dat er van zijne bereidwilligheid geen misbruik gemaakt worde. Er moet eene bepaalde macht in het buitenland als bevoegd worden erkend om de uitlevering te vragen, terwijl in het binnenland eene macht moet worden aangewezen om haar te bewerkstelligen. Daar het met het wezen van den staat samenhangt dat hij souverein is op zijn eigen gebied, kan hij de voorwaarden vaststellen waaronder zal worden uitgeleverd. Zóo geene vervolging dan voor dat misdrijf, waarvoor is uitgeleverd. Om de bepaling dier voorwaarden niet aan de willekeur van het uitvoerend gezag overtelaten, hebben eenige staten bij wet de regelen vastgesteld, bij het aangaan van de overeenkomst tot uitlevering in acht te nemen.

§ 1.

Beperking der uitlevering met betrekking tot de personen.

Wij hebben gezien dat uitlevering van den misdadiger, die niet op het grondgebied van den staat waar hij gevonden wordt, heeft misdreven, in beginsel door de beschaafde staten is aangenomen. Waar van dien regel wordt afgeweken, 't zij dat men zelf straft of het misdrijf onvervolgd laat, moeten daarvoor overwegende redenen bestaan. Zulke overwegende redenen meent men ook dat aanwezig zijn, ingeval de burger van den staat na elders zich aan misdrijf te hebben schuldig gemaakt, in zijn land terugkeert zonder gevat te zijn.

Bijna alle wetgevingen en tractaten hebben als regel de niet-uitlevering van de leden van het staatsverband aangenomen; terwijl in het begin van deze eeuw ook wel de regel vrij algemeen was, maar toch enkele afwijkingen zijn te vinden. Voorbeelden van die afwijkingen zijn het bekende decreet van NAPOLEON van 1811 en het tractaat tusschen Nederland en Hannover van 1817. Niet dat men nu nog meer belang kan hebben bij eene berechting van den inlander voor zijnen nationalen rechter; de redenen die nu daarvoor worden aangevoerd, golden toen in niet mindere mate. Die afwijkingen zijn meer het gevolg hiervan, dat men nog niet tot *vaste* beginselen was gekomen, m. a. w. het systeem nog niet goed sloot.

Zoo was het decreet van 1811 een uitvloeisel van de beperkte strafbaarheid van Franschen in Frankrijk, voor misdrijven in het buitenland gepleegd (a 5 en 7 C. d. I. C).

In elk geval bestaat er geene eenstemmigheid voor dit onderwerp tusschen de schrijvers.

De Groot (II § 21) is tevreden als de vluchteling maar gestraft wordt.

Martens (Droit des gens § 101) vindt uitlevering van den inlander onpassend.

Bluntschli (Modern. Völkerrecht no. 399) erkent ook niet het recht hem uitteleveren, maar ziet toch ook groote bezwaren voor het geval dat de wetten van den staat geene betrekking hebben op misdrijven buitenslands.

Ortolan (Eléments de Droit Pénal) die krachtig zijne meening uitspreekt (no. 881) dat de staat waar het misdrijf is gepleegd in de eerste plaats het recht heeft om te straffen, zegt toch later (no. 897) dat uitlevering van den inlander *onmogelijk* is, maar geeft geene nadere redenen daarvoor op.

Von Mohl (Lehre vom Asyle, in Zeitschr. f. d. ges. Staatsrecht IX p. 519) spreekt zeer duidelijk en niet in weinig woorden zijne meening uit: Op den staat ligt de plicht tot handhaving des rechts medetewerken. Als zijn onderdaan in het buitenland het recht schendt, en ongestraft in zijn land terugkeert, dan staan den staat twee wegen open: òf bestraffing van den onderdaan òf uitlevering. Von Mohl erkent dat gewichtige gronden vóor uitlevering pleiten: het herstel der rechtsorde door den staat, die het naast daartoe geroepen was, en in wiens rechtsgebied de bedrijver van het feit zich op het tijdstip der uitvoering bevond; geringere moeite in het bijbrengen der bewijzen; de moeilijkheid om den gekrenkten staat eene juiste plaats in het proces aantewijzen.

Toch meent hij na nauwkeurige toetsing deze gronden

onvoorwaardelijk te moeten verwerpen. De staat toch, zegt hij, heeft het recht en de plicht, *wanneer hij kan*, zijne eigene onderdanen ook zelf door zijne eigene wetten en inrichtingen de heerschappij van het recht te doen gevoelen. Dat kan de staat als de onderdaan in zijn gebied is teruggekeerd. — Dàn bestaat, volgens VON MOHL, ten minste bij staatsmisdrijven de mogelijkheid van partijdigheid bij den vreemden rechter.

Daarop vervolgt hij: „Da nun *überdiess* die für Auslieferung geltend zu machenden Gründe grossen theils zu beseitigen sind, und zwar die Rücksicht auf den zunächst berufenen Staat durch die Hinweisung auf den noch höheren Gedanken einer kosmopolitischen Rechtsordnung; die processualischen Bedenken aber durch ein vollkommenes Eintreten des diesseitigen Staates für die fremde Regierung, und Führung ihrer Sache wie einer eigenen, so kann die Entscheidung nur dahin ausfallen, dass eigene Unterthanen welche in einem fremden Staate Verbrechen begangen haben, durch die einheimischen Gerichte zur Strafe zu bringen sind."

VON MOHL gevoelt zich zeer sterk. Hij weet tegen elk der gronden die vóor uitlevering pleiten, andere overtestellen die de eerste geheel zouden ontzenuwen, en waardoor dan zijne eigene bewijzen voor de noodzakelijkheid der eigenberechting in hunne volle kracht zouden blijven bestaan.

Uit een verwijzen naar „de hoogere idée eener kosmopolitische rechtsorde" kan men echter juist een argument vóor de uitlevering putten. — Verder kan de eigen staat misschien met veel goeden wil de zaak van den in de eerste plaats gekrenkten staat behartigen als zijne eigene, vooral als de laatste zelf zorgt voor de noodige bewijzen der aanklacht, men heeft daarmee echter niet het bezwaar opgelost dat de aangeklaagde zelf moeilijk de bewijzen van het tegendeel kan bekomen; terwijl ook het oraal debat, die waarborg voor de juiste beoordeeling door den rechter

van de houding der personen in het proces, plaats moet maken voor berechting op de stukken.

Maar ook de andere argumenten van VON MOHL schijnen niet steekhoudend te zijn.

De bewering dat de staat het recht en de plicht zou hebben zijne burgers door zijne eigene wetten en inrichtingen tot de eerbiediging van het recht te dwingen, is zelve eene onbewezen stelling. Men zou wanen een' voorstander van de persoonlijkheid van de strafwet te hooren, als men niet wist dat VON MOHL even te voren in krachtige bewoordingen die leer had veroordeeld. — De misdadiger, voor den rechter van zijn eigen land gebracht, zou kunnen tegenwerpen dat er geen sprake kan zijn van het erkennen of eerbiedigen van een recht dat hij niet geschonden heeft. Deze tegenwerping kan alleen worden afgewezen met een beroep op de algemeenheid der rechtsorde, die niet aan grenzen is gebonden. Met dit beroep vervalt echter ook alle recht van den bijzonderen staat om de berechting van bepaalde personen die niet op zijn gebied hebben misdreven, voor zich te eischen wanneer andere gronden voor eene berechting elders pleiten.

Wat de kans op partijdigheid van den vreemden rechter aangaat, bij misdrijven tegen het gewone recht kan deze niet groot zijn. Al nam men ook aan dat de rechter, die geen stoffelijk belang heeft bij den uitslag van het proces, zich door een misplaatst nationaliteitsgevoel zou willen laten leiden tot eene hardere behandeling van den vóór hem staanden vreemdeling, eene met de hedendaagsche vrijzinnige begrippen strijdende vooronderstelling, dan nog zou men gerust kunnen zijn, als men bedenkt hoe de invloed dier partijdigheid op de uitspraak zou worden geneutraliseerd door de vrees voor wraakneming, wanneer een landsman van dien rechter in het andere land zou moeten terecht staan. Bij staatsmisdrijven is van dit gevaar geen

sprake, nu men er juist op uit is uitlevering voor die misdrijven uittesluiten.

VON MOHL erkent hier den nationalen als den *natuurlijken* rechter, maar geeft zooals wij zagen geene redenen hiervoor op. Elders vinden wij het begrip: *natuurlijke rechter*, van het standpunt der voorstanders van niet-uitlevering omschreven. In een opstel in de Revue de Droit International 1879[1]), wordt het zóo geformuleerd: un état est obligé d'accorder à ses nationaux la certitude qu'ils seront jugés *d'après leurs lois*, *devant leurs juges*, *dans leur langue maternelle*, *au milieu de concitoyens qui connaissent leur passé*. Daar bevindt zich volgens den schrijver de natuurlijke rechter van den beschuldigde, of liever de natuurlijke plaats voor zijne terechtstelling.

FAUSTIN HÉLIE (Traitè d'Instruct. Crimin. II no. 704) zegt bij het behandelen der vraag, of de staten andere personen dan onderdanen van den aanvragenden staat waar zij misdreven hebben, kunnen uitleveren, met ronde woorden: dat de rechter van de plaats waar het misdrijf is geschied, de natuurlijke rechter daarvoor is. „L'extradition n'a point pour objet de rendre un individu à son pays, mais bien de réstituer un accusé à la juridiction compétente pour le juger. Qu'importe qu'il soit ou non le sujet du pays qui le réclame? Il suffit qu'il est accusé d'un crime commis sur le territoire de ce pays." En toch trekt HÉLIE krachtig partij voor de niet-uitlevering van nationalen. Hij doet dat ook al weer uit vrees voor de partijdigheid van den vreemden rechter, uit bezorgdheid voor de rechten en privilegiën der burgers die de staat geroepen is te beschermen en te verdedigen.

Uit de aangehaalde schrijvers blijkt voldoende op welke gronden de uitlevering van inlanders wordt bestreden. Eene

---

[1]) A. PRINS, De quelques idées modernes en matière d'extradition pag. 80.

groote plaats bekleeden daaronder de „raisons de sentiment." Men gaat soms zoover de betrekking tusschen den staat en zijne onderdanen te vergelijken met die tusschen moeder en kind! Maar bovendien wordt geheel vergeten dat het voorname argument voor niet-uitlevering kan worden omgekeerd. Evenals de vreemde rechter den inwoner van een' anderen staat met een te ongunstig oog kan aanzien, zoo kan omgekeerd de eigen rechter zijnen landsman onverdiend genadig zijn, altijd nog gesteld dat de wet van zijn land hem kan bereiken. — Men kan er bijvoegen dat hoe langer hoe meer de grond verdwijnt voor het argument, geput uit de nauwe natuurlijke betrekking tusschen staat en onderdanen, nu men er steeds op uit is de verandering van nationaliteit gemakkelijker te maken. Er is meer. Wanneer twee staten wederkeerig bepaalde personen aan des anderen berechting onttrekken, maken zij zich schuldig aan eene ongerijmdheid. Terwijl zij zich zelf competent rekenen ook over eenen vreemdeling te rechten, voor misdrijven 't zij op hun territoir, 't zij daarbuiten bedreven, acht de een den ander daartoe niet in staat. Maar in plaats van nu ook ieder die vreemdeling is voor het land dat zijne uitlevering vraagt, voor de jurisdictie van dat land te beschermen, houdt men alleen de eigen onderdanen terug; eene tastbare onrechtvaardigheid voor den niet-inlander, dien men zich niet ontziet in de handen van een' voor hem vreemden rechter te stellen.

Misschien is deze inconsequentie het gevolg daarvan, dat schrijvers en wetgevers beide wel gevoelen het voordeel van de berechting voor het forum delicti commissi (HÉLIE verraadde het reeds), en de ongegrondheid van de vrees voor eene minder goede uitspraak van den vreemden rechter. Met het oog hierop moet men het dan ook waarschijnlijk achten, en de geleidelijke vooruitgang der denkbeelden ook op dit gebied geeft die verwachting nog meer steun, dat eens die

inconsequentie zal verdwijnen door uitbreiding der uitlevering ook tot den inlander, De Heer JULES FAVRE (Séance. Corps législ. 27 Juni 1866) sprak die verwachting in 1866 reeds uit in deze woorden: „L'extradition sera le dernier mot de cette lutte entre deux principes contradictoires, qui se sont longtemps combattus, et qui finiront par s'entendre dans un sentiment commun de justice."

Ofschoon men niet kan zeggen, dat men eerst onlangs is begonnen de wenschelijkheid van uitlevering des inlanders op denzelfden voet als andere misdadigers te bepleiten — reeds PROVÓ KLUIT (De deditione profugorum. Leiden 1829) verdedigde haar uit het oogpunt van strict recht — hebben toch eerst voorname publicisten van den nieuweren tijd het denkbeeld op den voorgrond geplaatst. Onder deze staan BILLOT [1]) en PASQUALE FIORE [2]) wat ons onderwerp betreft in de eerste rij.

Na aanhaling en bestrijding van het gevoelen van vele voorstanders van niet-uitlevering wijzen zij op menigvuldige moeilijkheden uit die uitzondering voortvloeiende. Het geval kan zich voordoen dat een persoon op het oogenblik van het plegen van een misdrijf tegelijk twee nationaliteiten heeft: die van het land waar hij zich later bevindt, en van het land waar hij het misdrijf pleegt. Het kan ook zijn dat hij, na in zijn geboorteland de wet te hebben overtreden, door naturalisatie in het land waarheen hij is gevlucht, zijne vroegere nationaliteit verliest. Zal hij nu recht hebben op bescherming? of zelfs op straffeloosheid als de wet van zijn verblijf het gepleegd vergrijp niet mocht straffen?

Met FIORE zou ik van oordeel zijn dat in het eerste geval niet, in het tweede wèl moet worden uitgeleverd, omdat in het eerste de staat de vraag der nationaliteit op

[1]) Traité de l'Extradition 1874.

[2]) Droit pénal international, vertaald door ANTOINE 1880.

het oogenblik van het misdrijf naar zijne eigene wet moet beoordeelen, in het andere geval door weigering der uitlevering aan het verleenen der nationaliteit terugwerkende kracht zou toekennen.

BILLOT wijst nog op het geval van inlijving eener landstreek in een ander rijk. Door die inlijving worden de bewoners op eens burgers van een ander land en zouden dus, zelfs voor misdrijven vóór de inlijving begaan, niet kunnen worden uitgeleverd. BILLOT beschouwt dit als eene nadeelige consequentie der niet-uitlevering, maar klaarblijkelijk vergeet hij dat de plaats des misdrijfs, waar ook volgens hem de natuurlijke rechter zetelt, mede overgaat in het andere land. Is de misdadiger naar het niet afgestane gedeelte van zijn land gevlucht, en dus burger gebleven, dan geeft dit tot geene bijzondere opmerkingen aanleiding.

De Nederlandsche wetgeving huldigt het beginsel van niet-uitlevering van den inlander. Het beginsel is sedert 1848 in de Grondwet opgenomen, toen bij art. 3 een tweede lid werd gevoegd luidende: de wet regelt de toelating en uitzetting van *vreemdelingen* en de algemeene voorwaarden waarop *ten aanzien van hunne uitlevering* verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten. Wel beweerde de Heer THORBECKE (Aant. op de Gw. a 4) dat onder de Gw. van 1815 en 1840 *alle* uitlevering was uitgesloten door de bepalingen van a 4 in verband met a 167 (a 165 Gw. van 1840) maar deze uitlegging was in de praktijk niet aangenomen.

De wet voorgeschreven in a 3 alin. 2 der Gw. van 1848 kwam tot stand den 13 Aug. 1849. Bij de discussiën werd over de vraag van al of niet-uitlevering van Nederlanders, die in het vorige jaar bij de herziening der Gw. was uitgemaakt, natuurlijk niet meer gesproken. Bij a. 19 werden van de bepalingen omtrent uitlevering mede

uitgesloten de personen die volgens a. 8 BW. met Nederlanders waren gelijkgesteld, en die vreemdelingen welke, in het Rijk gevestigd, met eene Nederlandsche vrouw waren gehuwd of gehuwd geweest en uit haar een kind of kinderen hadden in Nederland geboren.

De wet van 1875 die de uitlevering op nieuw regelde, heeft de uitbreiding van het begrip Nederlander doen vervallen, en beschouwt voor de uitlevering als Nederlanders alleen hen die het zijn volgens a. 5 Burgerlijk Wetboek.

§ 2.

Beperking der uitlevering wat de misdrijven betreft.

Wanneer men het instituut der uitlevering steunt op het bestaan eener algemeene rechtsorde, bij de handhaving waarvan alle beschaafde staten belang hebben, dan volgt daaruit dat, als wordt aangetoond dat bij de bestraffing van sommige misdrijven zulk algemeen belang niet bestaat, daarvoor ook niet moet worden uitgeleverd. Het bestaan van dat belang is niet aantewijzen bij de staatkundige misdrijven.

De strafwetboeken van alle staten bedreigen strenge straffen tegen de aanranding van de orde de organisatie en het bestaan van den Staat. Het is geoorloofde zelfverdediging. Aan den anderen kant missen wij in de daad der aanranding een noodzakelijk element om haar ook in de oogen van anderen dan leden van hetzelfde staatsverband strafwaardig te doen zijn. Wij kunnen uit de daad niet besluiten tot een' bedorven gemoedstoestand des daders. Hij kan zijn bedrijf met de beste bedoelingen hebben verricht. Zegeviert de voorstander van eene nieuwe staatsinrichting, dan is hij een held, een bevrijder; slaagt de bestaande organisatie er in zich te handhaven, dan wordt hij als verstoorder der orde in den ban gedaan en vervolgd.

Het karakter dezer misdrijven wijkt dus af van dat der gewone. Terwijl zij een gevaar vormen voor de orde van zaken in een' bepaalden staat bestaande, heeft de algemeene rechtsorde, de zedelijkheid, daarmede niet te maken. Erkent men aan den eenen kant het recht van den staat

de bedrijvers van dergelijke feiten ter verantwoording te roepen, aan den anderen kant moet men er toe komen zich van elke inmenging te onthouden, m. a. w. aan den staat de zorg voor zijne eigene veiligheid overtelaten. Hier geldt niet wat DE GROOT zegt van de medeplichtigheid waaraan de andere staat zich bij niet-verleening van hulp zou schuldig maken.

Deze beschouwing leidt er toe voor de misdrijven die dergelijk karakter bezitten niet uitteleveren. Zij is echter nog betrekkelijk nieuw.

Zoolang de theorie van het goddelijk recht der vorsten heerschte, het volk er was om den vorst, lag het voor de hand dat men eene tegenovergestelde meening moest zijn toegedaan. De meeste verdragen van vroegeren tijd zijn gesloten juist met het oog op wat wij nu politieke misdrijven zouden noemen.

De Fransche revolutie heeft ook hier haar invloed doen gevoelen en de denkbeelden langzamerhand gewijzigd. Het is in den nieuweren tijd vaststaande gewoonte geworden in tractaten de uitlevering van staatkundige misdadigers uittesluiten. De groote moeilijkheid bestaat hierin: te bepalen wat staatkundige misdrijven zijn.

Men kan voor het vinden der oplossing de volgende vragen stellen: *a* bestaan er *zuiver staatkundige* misdrijven, m. a. w.: die a priori als zoodanig kunnen worden aangemerkt? *b* zoo ja, volgt daaruit dat alle overige altijd dat karakter missen, of zijn er ook die een tweeledig karakter dragen?

ad. *a*. BILLOT (p. 102) geeft deze definitie: „Sous la qualification de crimes et délits politiques se rangent tous les actes qui ont pour but de porter atteinte par des moyens contraires à la loi, à l'ordre politique ou à l'ordre social établi dans un pays"; en hij laat er op volgen: „Il n'est pas possible de présenter une énumération de ces infractions; le nombre en est infini . . . ."

FIORE zegt (II p. 592): „ . . . . les délits politiques sont ceux qui troublent l'ordre établi par les lois fondamentales de l'Etat, la distribution des pouvoirs, les limites de l'autorité de chaque citoyen, l'ordre social, les lois et les devoirs qui en dérivent." Volgens hem moet in elk bijzonder geval de rechter uitmaken of er staatkundig misdrijf is.

De Fransche wet van 8 Oct. 1830 die, als uitvloeisel van de grondwet van 1830 waarbij aan de jury de kennisneming van staatkundige misdrijven opgedragen was, een criterium moest aanwijzen, noemt (a. 7) als zoodanige: de misdrijven van cap. 1 en 2, tit. 1 van boek III C. P.; van § 2 en 4 Sectie 3 en van sectie 7 van het derde cap. van hetzelfde boek en denzelfden titel; en van a. 9 van de wet van 25 Maart 1822, betreffende den enlèvement des signes de l'autorité, port public de signes extérieurs de ralliement, exposition de symboles séditieux. De opsomming is limitatief. (CHAUVEAU en HÉLIE. Théorie du C. P. no. 405).

Het voorbeeld is gevolgd in de wetgeving voor de Rijnprovinciën van 15 April 1848. [1])

De onzekerheid is groot. Uit de definities van BILLOT en FIORE, in verband met hetgeen zij er bijvoegen, blijkt dat zij niet het bestaan van zuiver staatkundige misdrijven aannemen. Zij willen in elk speciaal geval à posteriori laten uitmaken of het gepleegde feit dat politiek karakter heeft, dat voor elk die geen lid is van het bedreigde of aangevallen staatsverband de afschuwelijkheid in 't algemeen aan een misdrijf klevend ontneemt. De persoon of de macht, die met de beoordeeling belast zal zijn, moet dan (dit blijkt uit het verband), na eerst geconstateerd te hebben dat het feit in de strafwet genoemd wordt, het toetsen aan de door

[1]) Vermeld bij *Teichmann*. Revue de Droit Internat. 1879 p. 492).

hen gegeven definities. Niet zoodra echter schort men de beslissing over het karakter van het misdrijf op totdat het feit is gepleegd, of men ontkent daarmede het bestaan van misdrijven die à priori dat politiek karakter vertoonen. Hunne bedoeling is dus dat men in wet of tractaat slechts het algemeen beginsel moet opnemen van niet-uitlevering voor staatkundige misdrijven, en in elk geval laten onderzoeken of het gepleegde feit eene politieke kleur heeft, die uitlevering daarvoor uitsluit.

Wordt de moeilijkheid opgeheven door de wijze waarop HAUS (Principes généraux du droit pénal Belge) te werk gaat?

Hij stelt voorop: „Par infractions politiques on doit entendre les crimes et délits qui portent uniquement atteinte à l'ordre politique". HAUS soms vervolgens met name op de misdrijven die volgens hem naar den C. P. Belge daaronder zouden moeten worden gebracht.

Er is veel te zeggen voor de wijze waarop HAUS de zaak wil beslissen. Zij is m. i. te verkiezen boven het aanwijzen in wet of tractaten van de categoriën, hoofdstukken uit de strafwet, zooals de Fransche wet van 1830 deed. (Zoo zullen bv. de misdrijven van a. 95 en 96 C. P. die in de opgenoemde categoriën vallen, wel de orde in den Staat verstoren, maar bovendien in zeer vele gevallen alle vereischten van gewoon misdrijf in zich bevatten.)

Boven de oplossing van BILLOT en FIORE is zij te verkiezen hierin dat men de uitvoerende macht eenen bepaalden regel geeft. Zij zou dan bij het sluiten van tractaten bedoelde misdrijven altijd moeten uitsluiten. Eene bijzondere wet in iederen staat zou aan de hand van het daar geldend strafwetboek moeten aanwijzen welke de uittezonderen misdrijven zouden zijn, in overeenstemming met den regel dat de staat geene andere daden als misdrijven erkent

dan die welke in zijne eigen wetten als zoodanig zijn vermeld. Al is er veel waarheid in de bewering dat het begrip van staatkundig misdrijf moeilijk is vasttestellen, dit is meer een argument vóor de aanduiding met name door den wetgever, van de misdrijven die hij daaronder begrijpt. Men behoeft ook niet al te bezorgd te zijn dat men bij zulke opsomming misdrijven zal overslaan en dus uitlevering daarvoor mogelijk maken. Wanneer de wetgever, eene beslissing over het karakter van zeker misdrijf vreezende, die beslissing niet geeft maar het algemeen beginsel stelt, dan wordt eenvoudig de quaestie overgebracht naar de uitvoerende macht op het oogenblik dat zij de lijst der misdrijven opmaakt voor een te sluiten tractaat. Het bezwaar ontstaande als men alleen zulk algemeen beginsel neerschrijft, wordt niet geringer als men bedenkt, dat in de definities nu eens wordt gesproken van ordre politique et social, dan weer van ordre politique alleen. Wat is die ordre social? Is het de ordening der *maatschappij*, dan moet hij die haar aantast, nergens aan de bestraffing ontkomen.

Wij zouden dus de eerste vraag bevestigend moeten beantwoorden.

Ad. *b*. Is eens vastgesteld welke van de misdrijven in een strafwetboek opgenoemd altijd als zoogenaamd staatkundige misdrijven zullen worden aangemerkt, dan doet zich de vraag voor of daaruit moet volgen dat alle overige altijd dat karakter missen, en dus uitlevering in 't algemeen daarvoor zal kunnen plaats hebben. Hier ligt de groote moeilijkheid. Het springt al dadelijk in 't oog dat een politiek bedrijf zeer dikwijls bestaat of vermengd is met handelingen die ook gewoon misdrijf zijn; die op zich zelve, afgescheiden van elke bedoeling des daders, onder andere artikelen der strafwet zouden vallen. Slaan wij slechts onzen Code Pénal op, dan zal niemand aarzelen,

het misdrijf van a. 92 een staatkundig misdrijf te noemen. Hoe echter als het „procurer des armes ou munitions" geschied is door ze tegen den wil des eigenaars eerst wegtenemen uit een geweerwinkel? Is daarbij dan geene plundering (a 440 C. P.) waarvoor uitlevering zou zijn te bedingen?

De aanslag gepleegd tegen den vorst *kan* geschied zijn alleen als uiterst middel tot het omverwerpen van eene in het oog des daders verderfelijke staatsinrichting. Moet dan echter de vorst minder goed beschermd worden dan ieder ander persoon? En hoe als de moord of de aanslag alleen geschied is uit persoonlijke wraakzucht? A. 86 C. P. onderscheidt niet wat de bedoeling des daders betreft; is toepasselijk op elke lichamelijke beleediging van den vorst, als maar het bestaan van attentat of complot is aantewijzen.

Wij hebben hier vóor ons de zoogenaamd *complexe* misdrijven; misdrijven waardoor meer dan één recht is geschonden, van den staat en van een particulier, 't zij in zijn' eigendom of in zijn' persoon, of beter: die naast het staatkundig karakter ook elementen van gewoon misdrijf bevatten.

Bepalen wij ons eerst bij *vorstenmoord*, wel het voornaamste gewoon misdrijf waarbij het staatkundig karakter overwegend is verklaard. Dit misdrijf heeft op zich zelf eene geschiedenis. Toen men stelselmatig voor zoogenaamd staatkundige misdrijven uitlevering ging uitsluiten, zonder verder aanteduiden wat men daaronder verstond, moest met het oog op de bestaande strafwetgevingen, uitlevering voor het dooden van een' vorst wel worden geweigerd, zonder dat men nader het ware karakter van het misdrijf mocht onderzoeken.

De gebeurtenis die eenen omkeer in deze beschouwing teweegbracht is overbekend. Eenige personen wilden in 1854 den trein waarmede Napoleon III van Calais naar

Lille reisde, in de lucht laten vliegen. De aanslag mislukte en de daders vluchtten naar België. Het Fransche Gouvernement vroeg hunne uitlevering op grond van moord; de rechtbank van eersten aanleg te Brussel die over deze aanvraag had te adviseeren, wees haar af op grond van het staatkundig karakter van het misdrijf. Het Hof van Brussel stemde hiermede in, maar zijn arrest werd vernietigd door de Cour de Cassation op grond van de onmogelijkheid dat de wet onder politieke misdrijven zou hebben kunnen verstaan daden die door het geweten werden veroordeeld; alleen die welke *uitsluitend* gericht waren op de staatkundige gesteldheid (forme et ordre politique) konden er onder vallen. Wel trok de Fransche regeering hare aanvraag voor ditmaal in, maar twee jaar later verscheen in België eene wet (waarschijnlijk onder Fransche pressie), inhoudende dat voortaan niet als staatkundig misdrijf zoude worden beschouwd de aanslag tegen het hoofd eener Regeering gepleegd, maar met de (rationeele) beperking dat de aanslag moest vormen: le fait d'homicide d'assassinat ou d'empoisonnement. [1]) Rationeel is de beperking in zooverre dat zich toch ook nog vele gevallen kunnen voordoen waarin het dooden van den vorst *niet* als gewoon misdrijf kan worden aangemerkt, en waarin dan bij onbeperkte toelating der uitlevering, deze gemakkelijk zou kunnen worden verkregen en daarmede het beginsel verzaakt. De clausule met hare beperking werd vervolgens opgenomen in de tractaten gesloten tusschen Frankrijk en de meeste staten (behalve Zwitserland en Italië). [2])

Aan den anderen kant is echter de beperking te ruim. Stel dat te midden van eene beroering waarvan het staat-

---

[1]) Fiore II 595.

[2]) Fiore p. 595 vlg. Zie het verschil tusschen den tekst en de noot van den Vertaler.

kundig karakter niet in twijfel wordt getrokken, de vorst aan het hoofd zijner troepen wordt gedood door iemand uit de tegenpartij, die juist hem als mikpunt van zijn schot heeft gekozen zooals hij ook een' anderen had kunnen kiezen. Wij hebben hier naar onzen C. P.: homicide commis volontairement avec préméditation, m. a. w.: assassinat. Zonder premeditatie zouden we hebben gehad meurtre, en in beide gevallen zou hij die het schot had gelost aan uitlevering bloot staan. Het gaat niet aan hier te zeggen, dat het eene oorlogsdaad is geweest; wij hebben hier geen' oorlog maar oproer, burgeroorlog, verzet tegen het bestaand gezag.

Wij zien dus hier nog eene leemte.

Wanneer door hetzelfde feit niet alleen twee rechten (van den staat en van den particulier) maar ook daarmede twee wetsartikelen waren geschonden, werd de moeilijkheid nog grooter. Hoe zou worden bepaald welk element van zulk een misdrijf met tweeledig karakter in een bepaald geval overheerschend was?

Terwijl bij vorstenmoord ten minste nog een bepaalde regel kon worden gesteld, waaraan de staten bij eene aanvrage om uitlevering de daad konden toetsen, ontbrak zulk een leiddraad geheel bij de waardeering van een feit van deze natuur. De beslissing stond geheel aan dien staat aan wien in 't algemeen de waardeering der feiten was overgelaten. Was zij bij tractaat, 't zij aan den aangezochten, 't zij aan den aanvragenden staat opgedragen, in beide gevallen bestond het gevaar dat de meeste nadruk zou worden gelegd op de elementen van gewoon misdrijf: door den eersten omdat deze elementen hem het meest treffen, door den laatsten om de kans op het verkrijgen van de uitlevering te vergrooten.

De Vereeniging voor de hervorming en codificatie van het Volkenrecht, in 1873 opgericht, heeft zich bezigge-

houden met eene ontwerp-regeling van dit punt. Op het Congres te 's Hage in 1875 werd ingediend eene door Mr. CONINCK LIEFSTING gestelde memorie: Sur le principe: pas d'extradition pour les délits politiques. De Heer C. L. stelt daarin deze solutie voor: „Il n'y aura pas d'extradition pour les faits contre les personnes contre les propriétés ou contre la chose publique, si ces faits sont commis dans une lutte politique intérieure ou guerre civile, et quand ils pourraient être légitimes si le parti qui les a commis serait dans son droit."

De oplossing is niet geheel en al nieuw. JOHN STUART MILL [1]) gaf in eene rede in het Engelsch Lagerhuis uitgesproken den 3en Aug. 1866 deze definitie van politiek misdrijf: „A political offence is any offence committed in the course of or furthering of civil war insurrection or political commotions."

FIORE die de woorden van MILL aanhaalt, geeft in zijn in den loop van 1875-76 uitgekomen werk (p. 600), zonder melding te maken van hetgeen in Sept. 1875 te 's Hage was gebeurd, en waarvan hij dan ook zeker geene kennis kon dragen, den volgenden regel in overweging: „Toutes les voies de fait et tous les attentats contre les personnes ou contre les propriétés commis durant une guerre civile sont compris au nombre des délits *connexes* [2]) aux délits politiques, et comme tels non passibles d'extradition, seulement dans le cas on ils ne seraient pas punissables aux termes du Code Pénal s'ils avaient été commmis par les armées régulières ou par les personnes appartenant à ces armées en temps de guerre."

---

[1]) Aangehaald bij FIORE II p. 594. Noot 2.

[2]) FIORE verstaat hier onder connexiteit niet alleen samenhang in den engen zin, maar in 't algemeen alle betrekking tusschen een gewoon en een staatkundig misdrijf, dus ook wat wij *complexiteit* hebben genoemd. (Zie FIORE p. 599—600.

De memorie van den Heer C. L. werd in 't volgend jaar te Bremen aan de orde gesteld, met het rapport daarover van eene Nederlandsche commissie, maar niet behandeld wegens de geringe opkomst van Nederlandsche leden. De commissie wijkt in dat rapport eenigszins af van de conclusie van Mr. C. L. Zij meent dat een staat, door te onderzoeken welke van de strijdende partijen *in haar recht* is, zijn onzijdig standpunt verlaat, en dus alle daden van gemengd karakter gepleegd door de partij aan wie zij het recht ontzegt, als gewoon misdrijf zou moeten beschouwen. De voorslag dien zij van deze beschouwing uitgaande doet (door BLUNTSCHLI in zijn Mod. Völkerr. 1878 no. 396 als „zu beachten" aangeprezen), luidt: „l'extradition n'aura pas lieu, pour un fait commis dans une commotion ou lutte politique intérieure, *si ce fait commis dans la guerre, pourrait être justifié selon le droit des gens.*"

Wel is ook tegen deze regeling aantevoeren dat er nog betwiste punten zijn in het volkenrecht; dat de staat die de beslissing heeft over het al of niet geoorloofde, zich daarbij en ook bij de vraag wat als politieke beroering moet worden aangemerkt, zal laten leiden door zijne sympathieën of antipathieën jegens den dader van het feit. Maar het zal toch ook wel altijd onmogelijk blijken dergelijke beslissing optedragen aan eene andere macht dan den staat waarheen de dader van een quaestieus feit is gevlucht; en het kan slechts den wensch versterken naar eene codificatie van het volkenrecht, die wel is waar aan de souvereiniteit geen afbreuk kan doen, maar dan toch een zekeren band vormt, waarvan de miskenning altijd met bezwaar zal gepaard gaan.

De conclusie der commissie lost dan zoo goed mogelijk de moeilijkheid op. Maar bovendien voorziet zij in de leemte die bij vorstenmoord nog onvervuld was gelaten. Zij brengt wat in eenen oorlog geoorloofd is over op burgeroorlog,

strijd om 't gezag in eenen staat. Is het dooden van den vorst in den oorlog geoorloofd, dan is het dat ook in een burgeroorlog. Door de uitdrukkelijke bepaling wordt dit boven twijfel verheven.

Deze beginselen zijn aldus aangenomen door het Instituut voor Internationaal Recht in zijne zitting te Oxford 1880. Het nam ten opzichte van ons onderwerp de volgende besluiten:

a. De bepalingen omtrent uitlevering vinden op staatkundige misdrijven geene toepassing.

b. De staat aan wien de uitlevering wordt gevraagd, onderzoekt zelfstandig (souverainement) de omstandigheden, en beslist of de handeling ter zake waarvan uitlevering wordt gevraagd, al dan niet een staatkundig karakter draagt. Dit onderzoek behoort naar de volgende leidende beginselen te geschieden:

1. Die handelingen welke, zooals moord, brandstichting, al de vereischten van gewone misdrijven in zich bevatten, vallen onder het bereik der bepalingen omtrent uitlevering, en mogen niet uitsluitend naar de staatkundige bedoelingen des daders worden beoordeeld.

2. Bij de toetsing van zoodanige misdrijven welke in den loop van een' opstand, burgeroorlog, of eene staatkundige omwenteling zijn begaan, is de vraag beslissend, of deze misdrijven al dan niet in de oorlogsgebruiken hunne verontschuldiging vinden. [1])

Een enkel woord over de misdrijven samenhangende met andere die naar de voorgaande regelen een politiek karakter vertoonen. Op dit punt heeft veel verwarring geheerscht. Men heeft ze vaak begrepen onder de complexe misdrijven, ofschoon de begrippen hemelsbreed van elkander verschillen.

---

[1]) Zie het verslag in W. 4546.

Connexiteit bestaat daar waar door één persoon, of door meerdere personen in vereeniging en gelijktijdig, of zonder vereeniging of gelijktijdigheid maar dan na gemaakte afspraak, misdrijven worden gepleegd waartusschen een zeker verband bestaat, zóo dat eene juiste berechting zoude vorderen dat zij gelijktijdig door denzelfden rechter werden beoordeeld. Het is nu de vraag of ook uitlevering moet plaats hebben voor feiten die wel gewoon misdrijf zijn, maar in het aangewezen verband staan met een staatkundig misdrijf. Hier wordt dus meer dan éene handeling vereischt, waarvan ten minste één een staatkundig karakter heeft. Bv.: in een' burgeroorlog halen eenige opstandelingen in het belang hunner verdediging een huis omver. Een uit de troep maakt van de gelegenheid gebruik om zich een voorwerp op de plaats gevonden toeteeigenen. †)

Wordt nu voor het staatkundig misdrijf uitlevering geweigerd, maar voor het andere toegestaan, dan mist men allen waarborg dat niet ook voor het eerste zal worden vervolgd; of mocht de uitleverende staat dit kunnen beletten door niet-vervolging voor het eerste als voorwaarde voor de uitlevering te stellen en goede trouw of dwang de nakoming dier voorwaarde kunnen verzekeren, dan blijft toch altijd het gevaar bestaan, dat de rechter bij zijne beoordeeling zich niet kan weerhouden, uit den samenhang met het staatkundig misdrijf de bedoeling des daders op te sporen.

M. i. moet ook hier het misdrijf worden getoetst aan het criterium door het Instituut vastgesteld. Draagt het mis-

---

†) Bij eene aanvraag om uitleveriug wegens een misdrijf, samenhangende met een staatkundig misdrijf, kan dus nooit het voordeel eener gelijktijdige berechting als grond voor het verzoek worden opgegeven. Men moet hier weer teruggaan tot den oorspronkelijken grond voor uitlevering: berechting zooveel mogelijk voor den natuurlijken rechter.

drijf het karakter van moord enz., of vindt het niet in de oorlogsgebruiken zijne verontschuldiging, dan zal moeten worden uitgeleverd, maar dan ook zonder te letten op het gevaar dat de moordenaar, brandstichter, enz. voor het staatkundig vergrijp waarmede het eerste samenhangt, zal worden vervolgd. Het belang der maatschappij bij de bestraffing van dergelijke lieden weegt wel op tegen het bezwaar, dat vervolging wegens politiek misdrijf langs een' omweg zal kunnen worden verkregen. Hij die te midden van staatkundige woelingen zijne wraak koelen of zijne hebzucht bevredigen wilde, heeft den schijn tegen zich dat hij in troebel water wilde visschen, en dan mag hij ook gevaar loopen te worden beschuldigd, dat hij het water hielp troebel maken.

-- Zooals wij zagen, bestond er verschil van gevoelen over de mogelijkheid om van te voren vasttestellen, welke misdrijven altijd een staatkundig karakter bezitten. Wij zagen ook dat de moeilijkheid der beslissing wel van den wetgever op de uitvoerende macht kon verschoven, maar niet ontweken worden. De wetgever kan echter nog een' anderen weg inslaan: hij kan de lijst opstellen der misdrijven waarvoor wèl zal worden uitgeleverd.

De geschiedenis der uitlevering in ons land is ook op dit punt zeer leerzaam. De wet van 1849 had zulk eene lijst vastgesteld, in de eerste plaats omdat men nog slechts in uitgezonderde gevallen wilde uitleveren, maar in de tweede plaats ook, om daarmede de uitlevering voor politieke misdrijven uittesluiten zonder genoodzaakt te zijn ze nader te definieeren. De wet werd voor zoover hare bepalingen op uitlevering betrekking hadden, herzien en uitgebreid door de wet van 6 April 1875 Sb. no. 66. In het oorspronkelijk Regeeringsontwerp kwam zulk eene lijst niet voor. Voor alle misdrijven die aan een bepaald criterium (dat daarvoor aanhouding was toegelaten, a. 88 Sv.) vol-

deden, zou kunnen worden uitgeleverd, met uitzondering bovendien van staatkundige misdrijven. Dit stelsel werd in de Afdeelingen der 2e Kamer bestreden met denzelfden grond die ook in 1849 was geopperd: de moeilijkheid om het begrip van staatkundig misdrijf vasttestellen. Men wilde ook hierom weder eene afgesloten lijst: „omdat sedert nog duidelijker aan het licht gekomen was hoe dezelfde feiten, in den regel delicta communia vormende, onder sommige omstandigheden politieke misdrijven kunnen zijn. Men dacht hierbij onder anderen aan hetgeen het ten jare 1871 in Frankrijk gebeurde omtrent moord en brandstichting geleerd heeft."

Hiertegen werd echter terecht opgemerkt dat dit bezwaar zich ook voordeed bij eene afgesloten lijst; dat het toch onmogelijk was in die lijst geene misdrijven optenemen, die niet door de omstandigheden tot politiek misdrijf konden worden gestempeld. In het daarop gevolgd gewijzigd ontwerp van wet stelde de regeering eene lijst voor, zonder meer. Daarom werd in de Tweede Kamer door de voorstanders der laatste meening een amendement voorgesteld, om aan de lijst weder toetevoegen de bepaling: dat niet zou worden uitgeleverd voor staatkundige misdrijven. Men was bevreesd dat de regeering bij eene aanvraag om uitlevering wegens een in de lijst voorkomend misdrijf uitlevering zou beschouwen als *de rigueur*, zonder te letten op de omstandigheden waaronder het was gepleegd. De bijvoeging zou de Regeering wijzen op eene verplichting om met die omstandigheden te rade te gaan. De appreciatie van het bijzondere geval bleef dan aan de uitvoerende macht; terwijl men verklaarde niet in staat te zijn eene juiste omschrijving van een zoogenaamd complex misdrijf te geven. „Daartoe zijn", zeide de heer 's Jacob die het amendement aanbeval „den Ministers hersenen gegeven." — Op de verklaring der Regeering dat men bij het sluiten

van tractaten zooveel mogelijk op dit punt zoude letten, werd het amendement ingetrokken.

Niettemin blijft waar wat de voorstanders van het amendement vooropstelden: dat in eene lijst van misdrijven waarvoor uitlevering kan worden toegestaan, altijd zoodanige zullen voorkomen, die door de omstandigheden waaronder zij worden gepleegd een overheerschend staatkundig karakter verkrijgen. Maar de moeilijkheid die in 1875 bestond, bestaat thans niet meer; althans men is zooals wij zagen, nu tot overeenstemming geraakt over het criterium waaraan zulk een misdrijf in twijfel te toetsen, en dat natuurlijk in de wetten en tractaten regelende de uitlevering, altijd achter de lijst zal moeten worden opgenomen.

Hiermede is een der grootste bezwaren tegen het opstellen eener lijst in de wet vervallen. De voordeelen ervan blijven bestaan:

1°. het wordt onnoodig de *zuiver* staatkundige misdrijven met name te noemen.

Levert het verschil in de omschrijving der gewone misdrijven in de strafwetboeken altijd eenig bezwaar op, dit is in veel grootere mate bij de staatkundige misdrijven het geval. Immers de gewone misdrijven zijn beleedigingen van het algemeene zedelijkheids- en rechtsgevoel, dat in de beschaafde staten gerekend kan worden vrij wel op hetzelfde peil te staan; zij vormen als 't ware een jus gentium poenale; de beoordeeling wat al of niet is eene aanranding van den concreten staat, zijnen vorm en zijne inrichting, hangt nauw samen met zijne geschiedenis *) en de staatkundige begrippen die bij ieder volk kunnen verschillen. Zoo zal het veel eerder gebeuren dat twee volken dezelfde

*) Bv. inmenging van de rechterlijke macht in de zaken der administratieve en omgekeerd.

begrippen hebben over schending van het eigendomsrecht (diefstal enz.) dan over de schending van staatkundige rechten en vrijheden.

2°. De lijst vormt eene vaste basis waarop de Regeering kan steunen tegenover eischen eener vreemde Mogendheid, die misschien uitlevering mocht afdwingen voor andere of meer misdrijven dan hare tegenpartij wilde. Vooral de regeeringen van kleine staten loopen dit gevaar. Tegenover dit voordeel vervalt het bezwaar dat de afgesloten lijst belemmerend werkt wat aangaat de omschrijving der misdrijven in een te sluiten verdrag; terwijl de ondervinding heeft geleerd, dat die belemmering meer denkbeeldig dan werkelijk is.

Een ander bezwaar is van ernstigeren aard: dat bij de voortgaande ontwikkeling de uitlevering steeds moet worden uitgebreid en gemakkelijker gemaakt, en dat eene afgesloten lijst in eene wet daaraan zou kunnen in den weg staan.

De mogelijkheid van het ontstaan van dit bezwaar is niet te ontkennen. Het gevaar wordt echter tot een minimum teruggebracht, zoodra eene lijst is vastgesteld, niet met het denkbeeld om uitlevering alleen bij uitzondering in gewichtige gevallen toetestaan, maar met het oog op eene plicht der staten tot onderlingen bijstand bij strafvervolging. De lijst zal dan ruim genoeg gesteld worden. Hoe ruimer de lijst, hoe meer problematiek het nut der uitlevering wordt voor nog geringer misdrijven. Steeds meer kracht verkrijgen dan de woorden, voorkomende in eene circulaire van den Franschen Minister van Justitie van 1841, waarin beschouwingen worden geleverd over het uitleveringsrecht: „Il faut une raison puissante pour faire rechercher sur la terre étrangère un homme qui s'est puni par l'éloignement volontaire de sa patrie."

Men zou bovendien juist traagheid bij den wetgever moeten vooronderstellen. Maar ook al was de wetgever minder spoedig gereed om tot uitbreiding der lijst overtegaan, dan is toch, waar die lijst onder de heerschappij van ruimere begrippen is opgesteld, geen periculum in mora.

---

§ 3.

Regeling van de wijze en de voorwaarden waarop wordt uitgeleverd.

Zal er van een stelsel van uitlevering sprake zijn, dan dient niet alleen vasttestaan welke personen en voor welke misdrijven men zal uitleveren, maar dan dient ook te worden bepaald, welke macht in den staat bevoegd zal zijn, uitlevering toetestaan of te vragen.

Verder moet vaststaan welke voorwaarden en formaliteiten bij elke uitlevering moeten worden in acht genomen, zoowel in het belang der rechtszekerheid als in dat van den verdachte of veroordeelde. Het komt er op aan een middenweg te vinden waarlangs deze tegenstrijdige belangen zooveel mogelijk beide tot hun recht kunnen komen. Ik zal enkele der voornaamste punten nagaan.

Eertijds was de uitlevering eene daad, geheel afhangend van den wil van den vorst of souverein. Nu nog is het de vraag welke rol bij de beslissing over eene aanvraag tot uitlevering en de uitvoering daarvan moet worden toegekend aan de uitvoerende, welke aan de rechterlijke macht.

De uitlevering is eene daad van souvereiniteit. De staat die den vreemdeling aan een' anderen ter beoordeeling en bestraffing overgeeft, gaat naar geen ander beginsel te werk dan wanneer hij de behandeling der zaak zelf op zich nam. Het zijn gronden van utiliteit die hem nopen de zaak in handen te geven van den staat die aanvraagt. De voornaamste was wel, zooals wij zagen,

; voordeel gelegen in de behandeling der zaak voor den tuurlijken rechter. *)

Hieruit volgt echter allerminst dat de uitlevering zou oeten worden beschouwd als eene handeling waarin de sslissing uitsluitend toekomt aan het administratief gezag, e regeering.

Immers dat belangrijke deel van het Staatsgezag dat rij hier bespreken, de handhaving des rechts, eerste doel an den Staat, is juist om zijn bijzonder karakter opgedra- gen aan eene zelfstandige macht, de rechterlijke. Eene zelfstandigheid die tot waarborg dient voor eene onpartijdige oehandeling van zaken. Aan haar moet dan ook worden overgelaten de handhaving van het recht, waar die zich bepaalt tot een verleenen van hulp aan den vreemden rechter.

Iets anders is het of het geraden is, dat de betrekking tusschen de rechterlijke colleges tot stand kome door bemiddeling der wederzijdsche gouvernementen, langs den diplomatieken weg. Het is waar dat dit de gebruikelijke wijze is waarop de betrekkingen tusschen de Staten worden aangeknoopt en onderhouden. — In het Internationaal Privaatrecht bestaat reeds eene strekking om de rechterlijke autoriteiten van verschillende landen te veroorloven, rechtstreeks met elkaar in verbinding te treden, bij de opdracht en aanneming van rogatoire commissiën. Men kan echter vragen of in het strafrecht, en vooral bij uitlevering, niet

*) *In de meeste gevallen.* Immers er is ook eene bepaalde categorie van misdrijven waarbij een andere rechter als de natuurlijke is aantemerken, nl. de *munt-misdrijven* en daaraan verwante. Daarbij zou men met recht den rechter van het land welks munt geschonden is als den natuurlijken kunnen beschouwen, al straft ook de staat waar vreemde munt is geschonden, deze handeling. Het is een punt dat in aanmerking komt voor den staat waarheen de muntvervalscher is gevlucht, en die gelijktijdig om uitlevering wordt aangezocht door den staat wiens munt is geschonden, en door dien waar de schending heeft plaats gehad.

een andere regel moet worden gevolgd. Het betreft hier niets minder dan de persoonlijke vrijheid. Men vindt grooter waarborgen daarvoor bij tusschenkomst der wederzijdsche regeeringen. Het aangezochte Gouvernement kan eerder aannemen dat de aanvraag op goede gronden steunt, wanneer de verantwoordelijkheid er voor rust op de buitenlandsche regeering en niet op de rechterlijke macht. Deze, rechtstreeks aanvragende, zou onder de verdenking kunnen liggen van te staan onder den invloed van haar gouvernement, dat zelf achter de schermen bleef; een gevaar vooral dreigend daar, waar zij niet de vereischte zelfstandigheid en onafhankelijkheid bezit. Bovendien, de regeering, de uitvoerende macht, is zelf de contractant; aan haar moet dus ook de nakoming der verbindtenis worden verzocht. Komt er eenige moeilijkheid op bij de interpretatie van het verdrag, de regeeringen kunnen haar dadelijk door onderhandeling uit den weg ruimen.

Maar al geschiedt ook algemeen de communicatie tusschen de rechterlijke autoriteiten door bemiddeling harer regeeringen, de rol haar toebedeeld in de procedure tot uitlevering is toch niet in alle landen dezelfde.

Het Engelsch en Amerikaansch recht huldigen het beginsel, dat aan den rechter de beslissing staat over de schuld van den vluchteling aan het hem ten laste gelegde feit, terwijl de aanvraag en de uitvoering geschieden door tusschenkomst der regeering.

De regeling der uitlevering in Engeland dateert eerst van 1842 en 1843. Vóor 1842 was het niet mogelijk van Engeland uitlevering te verkrijgen, omdat bij gebreke van nadere wettelijke regeling de Habeas-corpusacte dit verhinderde.

Het tractaat met Amerika (1842) en dat met Frankrijk (1843) bij de wet (6 en 7 Vict. c. 75. 76) bekrachtigd, waren de eerste stappen op een' nieuwen weg. Beide

hielden in, dat op aanvraag van een der gouvernementen door den diplomatieken vertegenwoordiger van zijn' medecontractant, de uitlevering (voor bepaalde misdrijven) zou volgen. Wat aangaat de Fransche regeering zoude het kunnen geschieden: sur l'avis (by the authority) du Garde des Sceaux, Ministre de la Justice, na overlegging van een bevel van aanhouding of andere gerechtelijke acte van gelijke kracht, uitgegaan van eenen rechter of andere bevoegde macht in Groot-Brittannie, duidelijk aanwijzende de feiten waaraan de vluchteling zich had schuldig gemaakt; wat aangaat de Britsche regeering niet anders dan op een rapport van een bevoegden rechter of ambtenaar, na kennisneming van de handelingen, den vluchteling ten laste gelegd in het bevel van aanhouding van den bevoegden magistraat in Frankrijk. De parlementsacte die het tractaat bekrachtigde hield bovendien in, dat copieën van processenverbaal van getuigenverhooren, waarop het oorspronkelijk bevel van aanhouding was toegestaan, voor echt verklaard door de handteekening van hem die het bevel had gegeven, en op den eed van hem die ze overlegde gehouden voor conform met het origineel, voor den Engelschen rechter zouden gelden als bewijs van de waarheid der beschuldiging.

In de praktijk bleek het tractaat met Frankrijk groote gebreken te bezitten. Van 1843—52 vorderde Frankrijk 14 vluchtelingen op. Slechts in één geval werd het verzoek toegewezen. De andere stuitten af op verschillende bezwaren: onvoldoende bewijzen voor de beschuldiging in het bevel van aanhouding bevat; de overzending van de *origineele* processenverbaal van getuigenverhooren, terwijl in de wet *copieën* waren genoemd; enz.

Vertoogen van de zijde van Frankrijk hadden tengevolge dat in 1852 eene nieuwe conventie werd gesloten, die vele verbeteringen inhield, maar de goedkeuring van het Huis

der Lords niet heeft kunnen verwerven. De nieuwe conventie toch brak met het systeem dat eenig bewijs van schuld voor den Engelschen rechter moest worden gegeven. Volgens haar zou het voldoende zijn (shall be considered as proof positive), dat een vonnis van veroordeeling of bevel van aanhouding, vergezeld van een signalement, en behoorlijk gelegaliseerd door den Franschen gezant te Londen, was overgegeven aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, die na onderzoek en na constateering van de authenticiteit der stukken, en van de vraag of het misdrijf in kwestie beschreven stond in de conventie, aan de rechterlijke autoriteiten en politie zou kunnen bevelen, den persoon te zoeken en te arresteeren. Deze zouden na onderzoek van de identiteit des gearresteerden eenvoudig tot de uitlevering behoeven overtegaan (art. IIII der conv.) Deze bepalingen leverden naar Engelsche begrippen geen' waarborg genoeg voor de bescherming der persoonlijke vrijheid, en waren alzoo de voornaamste reden voor de verwerping.

De Extradition Act 33 en 34 Vict. c 52, 9 Aug. 1870 *) regelt nu in Engeland de geheele materie der uitlevering. Ten aanzien der procedure houdt hij belangrijke bepalingen in.

De diplomatieke vertegenwoordiger van den vreemden staat richt de aanvraag tot uitlevering van den gevluchten misdadiger aan een' Engelschen Secretaris van staat. Deze geeft daarvan kennis aan den Police Magistrate, en schrijft dezen aan een bevel van gevangenneming uittevaardigen. De beslissing over de vraag of het misdrijf is politiek, staat aan den Staats-secretaris. Hij kan zelfs zoodanigen reeds gevatten vluchteling uit de gevangenis doen ontslaan. De Police Magistrate onderzoekt of er in zijn oog voldoend bewijs bestaat om het bevel uittevaardigen als het misdrijf in Engeland had plaats gehad, of de dader daar was ver-

*) Gewijzigd bij de wet van 36 en 37 Vict. c. 60, 5 Aug. 1873.

oordeeld. Zoo ook mag hij hem vatten *zonder* bevel van den Minister binnen de grenzen van zijn eigen rechtsgebied, op zoodanige informatie, bewijs, klacht of na zulk onderzoek als hij voldoende oordeelt om tot de arrestatie overtegaan.

De persoon aldus voor den magistraat gebracht, zal door dezen naar de gevangenis worden verwezen, op het behoorlijk geauthentiseerd bevel van gevangenneming van de vreemde autoriteit, en op zoodanig bewijs als de wet vereischt om zijne gevangenneming te rechtvaardigen. § 10.

Is de persoon reeds veroordeeld, dan moet het bewijs daartoe strekken om naar Engelsch recht aantetoonen, det hij van het bewuste misdrijf is overtuigd. Na de arrestatie heeft de vluchteling nog eenen termijn (§ 11), om bij een rechterlijk college (Queens Bench) de toepassing der Habeas-corpusacte te vragen. Daarna zal hij door den Secretaris van staat worden uitgeleverd aan den persoon dien eerstgenoemde oordeelt behoorlijk bevoegd te zijn den gevangene overtenemen.

De vereischte bewijzen volgens de wet kunnen (may) worden geleverd door beëedigde getuigenverklaringen uit den vreemden staat, of copieën der oorspronkelijke verklaringen, en geauthentiseerde gerechtelijke documenten die de veroordeeling constateeren. De wet van 1873 breidt dit uit tot *affirmations*, verklaringen, en afschriften daarvan in den vreemden staat opgemaakt, § 4 der wet.

Het vereischte van de overlegging van beëedigde getuigenissen heeft bij ons geleid tot de uitbreiding van a. 96 Sv., bij de wet van 26 Nov. 1873 Sb. no. 175.

Er is verder voorgeschreven wanneer de vereischte stukken als behoorlijk geauthentiseerd worden beschouwd.

Het Nederlandsch stelsel (overeenkomend met het Belgische) is gelegen in a. 8 der wet van 3 April 1875 S 66, luidende: De uitlevering wordt aangevraagd langs diplo-

matieken weg. Zij wordt niet toegestaan dan *na advies* der Rechtbank onder welker rechtsgebied de opgeëischte persoon is aangehouden of zich bevindt.

De aanvrage moet vergezeld gaan van het vonnis van veroordeeling, van het vonnis van in-staat-van-beschuldiging-stelling, van rechtsingang met bevel van gevangenneming, of eene daarmede gelijktestellen acte, alles in het oorspronkelijke of in gewaarmerkt afschrift, a. 11. Zij wier uitlevering krachtens verdrag is aangevraagd kunnen worden aangehouden, en de op en bij hen zijnde goederen in beslag genomen, a. 12. De officier van justitie requireert binnen drie dagen dat de in zijn rechtsgebied aangehouden opgeëischte persoon door de Rechtbank worde gehoord, en dat deze haar advies over het al of niet toestaan der uitlevering uitbrenge, a. 13. Het advies wordt aan den Minister van Justitie binnen een' bepaalden tijd opgezonden. Hij wiens uitlevering wordt gevraagd heeft dan nog het recht zich bij verzoekschrift tot den Hoogen Raad te wenden met de bewering dat hij Nederlander is, en de bepalingen op de uitlevering op dien grond op hem niet van toepassing zijn. Bij toestemmende beantwoording der vraag beveelt de Hooge Raad zelf de invrijheidstelling en geeft daarvan kennis aan den Minister van Justitie.

Heeft de vluchteling voldoenden waarborg dat zijne belangen niet worden verwaarloosd, aan den anderen kant vormen dergelijke bepalingen een beletsel voor eene snelle behandeling van zaken. De diplomatieke weg is een omweg. Voordat men dien heeft afgelegd kan de verdachte gewaarschuwd zijn, en als hij zich schuldig gevoelt, zijn gevlucht. Wil men den diplomatieken weg volgen, dan dient een middel te worden gevonden om dit gevaar te ontwijken, en de belangen der rechtszekerheid met die van den vluchteling te vereenigen. Men vindt het in de *voorloopige aanhouding*.

Men kan hierbij weder minder of meer rechtstreeks te werk gaan: de aanvraag tot voorloopige aanhouding wordt òf door de rechterlijke macht in het eene land onmiddellijk gericht aan die van het andere land, òf geheel langs den diplomatieken weg òf gedeeltelijk.

De rechtstreeksche aanvraag door de rechterlijke autoriteiten aan elkander is tegen de praktijk. Men meent dat deze wijze van handelen den ernst der zaak zou schaden, en gevaar zou opleveren voor overijling bij de aanvragen. Bovendien zou zoodoende de waarborg ontbreken, daarin gelegen dat de regeering bij het doen eener aanvraag de verantwoordelijkheid er voor op zich nam.

Men mag echter vragen waarom, als men snelle maatregelen noodig keurt, men dan ook niet de *snelste* wijze van handelen verkiest? Het geldt hier slechts eene tijdelijke vrijheidsberooving die niets praejudicieert. Dezelfde waarborgen wat aangaat de uitlevering blijven voor den aangehoudene bestaan. Tegen dergelijke regeling gelden m. i. dan ook geene andere bezwaren dan die in 't algemeen tegen voorloopige aanhouding zijn intebrengen. Slechts moet in 't oog worden gehouden dat zij niet geschiede dan voor zulke misdrijven, waarvoor in het land waar de vluchteling zich bevindt, dergelijke aanhouding is toegelaten. De vluchteling moet in het buitenland niet in slechtere conditie zijn dan de persoon die in het land zelf heeft misdreven.

Het gedeeltelijk volgen van den diplomatieken weg, zóo dat de aanvraag geschiedt door tusschenkomst van het gouvernement van den staat waar het misdrijf is gepleegd, aan de justitie van het land waar de vluchteling zich bevindt, is inconsequent. Men geeft toe dat snelheid noodzakelijk is, en offert daaraan eene der waarborgen op die men toch meent dat noodig zijn om overijling van de zijde der rechterlijke autoriteiten in den aanvragenden staat te

voorkomen. Dat gevaar zal niet in omvang verminderen, dáardoor dat men de aanvraag bij de regeering laat passeeren, die, overtuigd dat er tijdverlies met een nader onderzoek gepaard gaat, en uit overweging dat het toch slechts *voorloopige* aanhouding is die gevraagd wordt, allicht zoo schielijk, dus zoo overijld mogelijk, de aanvraag zal overzenden.

Aan het geheel volgen van den diplomatieken weg zijn deze nadeelen in nog grootere mate verbonden. Men zal, omdat de aanvraag nog een stadium heeft te doorloopen, òf nog overijlder te werk gaan, òf het gevaar aan vertraging verbonden vergrooten.

Is men eenmaal overtuigd dat spoed een eerste vereischte is, dan is het van belang dat de voorloopige aanhouding niet behoeft te wachten op werkelijke overzending van een bevel daartoe strekkende, al geschiedt dit ook rechtstreeks door de rechterlijke autoriteiten. De praktijk leerde dat het onvoldoende was, en men weet de moeilijkheid te ontwijken door te bepalen, dat men met de kennisgeving van het bestaan van dergelijk bevel kan volstaan.

De Nederlandsche wet regelt de voorloopige aanhouding in a. 9 en 10:

In afwachting van de aanvrage langs diplomatieken weg kan de vreemdeling wiens uitlevering kan worden aangevraagd, op last van een' officier of hulpofficier van justitie voorloopig worden aangehouden, op aanvrage van de macht in den vreemden Staat tot voorloopige aanhouding bevoegd en als zoodanig in het verdrag aangewezen.

De op en bij hem zijnde goederen kunnen in beslag genomen worden.

Geschiedt de aanhouding op last van eenen hulpofficier van justitie, dan stelt deze den aangehoudene onverwijld ter beschikking van den officier.

De officier *kan*, na den aangehoudene te hebben ge-

hoord, een bevel van voorloopige aanhouding tegen hem uitvaardigen, dat aan den aangehoudene binnen tweemaal vierentwintig uren wordt beteekend.

Het artikel (10) regelt verder de termijnen binnen welke de definitieve aanvraag moet zijn ingekomen; na verloop daarvan moet de aangehoudene onmiddellijk worden in vrijheid gesteld en de in beslag genomen goederen worden teruggegeven.

Terecht wordt dus vereischt een bevel tot aanhouding uitgaande van de Nederlandsche autoriteit en daardoor afgesneden de mogelijkheid dat de vreemde macht op ons gebied de aanhouding komt uitvoeren.

Eene moeilijkheid komt hier echter op. Nu in a. 2. eene lijst is opgesteld en dus voor de uitlevering het criterium der voorloopige aanhouding in het eerste ontwerp gesteld is losgelaten, kan de vraag zich voordoen of een vreemdeling ook kan worden aangehouden voor een misdrijf waarvoor voorloopige aanhouding in het land van waar de aanvraag komt wèl, maar hier niet, is veroorloofd. In dit geval is de aldaar gevestigde autoriteit *tot de aanhouding bevoegd.* De Regeering antwoordde op eene vraag tot opheldering van dit punt gedaan, bij de behandeling van het gewijzigd ontwerp in de Afdeelingen der Tweede Kamer, in bevestigenden zin: „Ook dan wanneer volgens ons Wetboek van Strafvordering geene voorloopige aanhouding is veroorloofd, zal de voorloopige aanhouding van den vreemden misdadiger op aanvrage van de macht in den vreemden Staat daartoe bevoegd, kunnen geschieden." Bij de beraadslagingen ter openbare zitting werd over dit punt niet meer gesproken.

Of de onrechtvaardigheid waarop ik p. 43 medio wees, zal plaats vinden, hangt dan m. i. af van de opvatting van den officier van justitie, die volgens a. 10 bevoegd maar niet verplicht is het bevel tot arrestatie te geven.

Ook bij ons bestaat de mogelijkheid van aanhouding op eenvoudige kennisgeving uit het buitenland. Mocht dit niet voldoende blijken uit de woorden der wet: „op aanvrage van de macht" enz., en men daaronder willen verstaan eene aanvrage behoorlijk gesteund door een werkelijk overgezonden bevel van aanhouding, de geschiedenis der wet van 1875 toont den wil des wetgevers op het duidelijkst.

STELLINGEN.

I.

De afzonderlijke beschrijving der roerende goederen, volgens a. 205 B. W. bij de huwelijksche voorwaarden gevoegd, moet in haar geheel ter griffie der Rechtbank in de daarvoor bestemde registers worden overgeschreven.

II.

Om in de rechtsvorderingen van a. 1303 B. W. ontvankelijk te zijn, is het geen vereischte dat men zelf reeds aan zijne contractueele verplichtingen voldaan of zich tot voldoening daaraan bereid verklaard hebbe.

III.

Een onder curateele gestelde mag tot opheffing der curateele in rechten ageeren vertegenwoordigd door zijnen curator, en wel bij den rechter van diens woonplaats.

IV.

Naar het Nederlandsch recht kan een erflater niet bij uitersten wil eene stichting in het leven roepen en haar tevens als erfgenaam instellen.

V.

De vrouw kan door geen rechtsmiddel genoodzaakt worden met haren man samen te wonen.

VI.

De clausules: zonder kosten, zonder protest, op den wissel geplaatst, moeten ten aanzien van derden als niet geschreven worden beschouwd.

VII.

De instelling van het zoogenaamd buitengerechtelijk dwangaccoord is niet aantebevelen.

—

VIII.

Zijn bij een op wettige wijze tot stand gekomen traktaat van de gewone wet afwijkende regelen van rechterlijke competentie gesteld, dan heeft de Regering niet te zorgen voor de naleving dier regelen door de rechterlijke macht.

IX.

Het begrip van *heeterdaad* in onze strafvordering behoorde enger te worden gesteld.

X.

De duur der preventieve hechtenis moet geheel op de straf worden toegerekend; in elk geval moet het niet aan den rechter worden overgelaten het aanvangspunt voor de straf te bepalen.

XI.

De uitgeleverde misdadiger mag niet worden vervolgd voor een ander misdrijf dan dat waarvoor is uitgeleverd.

XII.

Terecht is in de Wet op de Onteigening aangenomen dat bij Kon. Besluit en niet bij de wet de perceelen zouden worden aangewezen.

XIII.

Ik ben het niet eens met Mr. D'AULNIS DE BOUROUILL (Het inkomen der maatschappij p. 198), dat het assurantiewezen vermeerderde voortbrenging zou tengevolge hebben.

XIV.

JURE ROMANO bracht het rechterlijk vonnis geene novatie te weeg.